

ԱՆՍՈՌԱՆԱԼԻ ՇԱՀԷՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

(Շար. նախորդ թիւէն եւ վերջ)

Անա մենք համառօտ կերպով նկատարեցինք որպէս Շահէնի կեանքը, որով տեսնուեցաւ թէ՛ Շահէնի նման անձնուէր, անկեղծ եւ կոռուող յեղափոխականներ չառ քիչ կը գրտնուէին այսօր տապալեցին վրայ, Շահէնը ամենատար դաւադրութեան մը զօն գնաց Փոթիի մէջ, սրտին եւ գրտին վրայ 15ի չափ, ուր իրերու հարուածներ կրելով վայրկեանապէս սրախողկող եղաւ իր արիւնակից, եւ եղբայր կոչուող խեղճ ողորմելի ու տըզէտ հայերէ :

Շահէնի սպանութենէն պիտի աւմիս մը առաջ Արզումանեանց Սաղունի կեղերուն իրենց ստորագրութեամբ եւ պաշտօնական կնիքով չըջաբերական մը տեսայ տխուր եւ զգուշիկ պարունակութեամբ : Ի միջի այլոց Արզումանեանց կեղերունը Սեւ ծովի ափերի «Հնչակեան ընկերներուն կը ներկայացնէր նաեւ Շահէն մոլորած սինլըր» խաչագող» եւ այլն, եւ կը հրահանգէր իրենց ընկերներուն ԱՐՏԱՔԱՍՆԵՏԵԼ, ԱՆԱՐԳԵԼ ԵՒ «ԶԱՐԱԶԱՐ ՀԱԼԱՍԵԼ...» :

Շըջաբերականը տեսնելով զայրոյթս մեծ եղաւ, քանի որ պարզ կերպով կերելէր հրահանգն թէ ՈԶԱԶԱՐՈՒՉԷՔ, ԱՊԱՆԵՏԷՔ ՇԱՀԷՆԸ :

Դառն յուսախաբութիւն մը ունեցայ, անցեալն յիշելի : Այո՛, լաւ գիտէի թէ, Հնչակեան կուսակցութեան հիմնադիրները չը գիտէին թէ իրենց հիմնած կուսակցութիւն օր մը այս աւտիճան վարկաբեկ պիտի ըլլար եւ այդ կուսակցութիւնը զօրադաշտար պիտի ունենար Արզումանեան Սաղունիներուն նման... ղեկավարները :

Փոթիի Հնչակեանները որոնք իրենց ուրբերը եւ ձեռքերը Շահէնի նման զինուորի մը արիւնովը ողողեցին այնչափ դատապարտելի չեն, որովհետեւ տգէտ եւ բառին բովանդակ նշանակութեամբ կոյր եւ կամա-

կատար գործիքներ են. եւ կենտրոնի հրամանը կրողներն իբր պատգամ Աստուծոյ Ուրեմն բուն դատապարտելին եւ անխղճներն են այդ չըջաբերականը ստորագրող եւ կնիքով ղեկավարները : Եւ մենք պէտք է դառնանք այդ պարտնեւորութեան :

Պարտնեւոր այս սեւ եղեռնի՛ այս ստոր դաւադրութեան՝ եւ այս սոսկալի եղբայրասպանութեան հիդրոնակները զու՛ր էք, բան մը որ կԱՐՈՂ ԶԷՔ ՈՒՐԱՆԱԼ, քանի որ ձեր պաշտօնական չըջաբերականը կայ եւ նմանապէս Փոթիի տեղեկագիրը :

Շահէնը սպաննել տուիք որովհետեւ գիտէիք թէ ինքը ուր որ է նոյնպէս ձեր մասնաճիւղերին պիտի քննադատէր եւ ձեզ հակառակ պիտի խօսէր : միթէ քննադատութեան համար պէտք էր սպաննել, ա՛յդ է ձեր բուն նկարագիրը : Դուք գիտէիք որ Շահէնը կողակաւն անցնելով... պիտի երթար եւ որովհետեւ լաւ գիտէիք որ Շահէնը... հասնէր, այլեւս անկարելի էր որ ձեր ծրագիրը հոն գործադրուէր, ուրեմն ըստ ձեր դատողութեան? Խղճի հանդարտութեամբ ամառնէ կարճ եւ կտրուկ միջոցին գիմնէք, Շահէնը սպաննել տուիք... :

Պարտնեւոր, հայ ժողովուրդը գիտակցութիւն եւ ինքնաճանաչութիւն չունենալուն պատճառաւ շատ տխուր եւ ցաւալի չըջանքներ անցուցած է այս 10-15 տարուան միջոցին : Եւ ձեզ կը վստահեցնեմ եւ պէտք է ապահով ըլլաք թէ այս չըջանքն ալ պիտի անցնի : Այժմ ասպարէզը ձերն է, բոլոր ինչ որ կուզէք, եւ չի՛ մտադր այս մասին աւելի առաջ երթալ, բայց միայն պէտք է ըսեմ թէ, Շահէն հաւանական էր որ օր մը չարաչար կերպով սպաննուէր գաղաւթաբար թուրքէն որ մեր երդուեալ թշնամին է : Իսկ քանի որ Շահէն ձեր հրամանաւ սրախողկող կրկնալի հայ եղբայրներէն, չէ՞ որ դուք արժանի էք տիտղոս մը կրելու, կարծեմ դուք ալ պիտի հաւանիք եւ բաւ չպիտի սահմակիք երբ ձեր երեսին նկատն վԱՏ ԵՂԱՅԱՅԻՍՊԱՍԻ տիտղոսը որովհետեւ մարդիկ ըլլան բարի, ըլլան չար, անպատճառ պէտք է իրեն արժանի տիտղոս մը կրեն :

Յ. ՃԱՆԿԻՒԼԵԱՆ

ՆԱՄԱԿ Կ. ՊՈԼՍԵՆ

Պոլիս 17 Մայիս

Պուլկար յեղափոխականաց Մակեդոնիոյ մէջ բարբարոս գործողութիւններուն հետեւանօք պետութեանց զէպիթուրքիս սկսող համակրութիւնը շատ շուտով ալ նուազիլ սահմանուած է ասոր ի Մակեդոնիա վերսկսած բռնակալական դրութեան պատճառաւ :

Գանք զէպերուն

Ամսոյս 8 ին օտմ. զօրքերը թնդանութեան գնորդ հետ յարձակեցան Մակիլ գիւղին վրայ (Մանաստըրի գաւառին մէջ), ուր կը գտնուէր Զօրքի զօրիկի հրամանին տակ 20 հոգիոց խումբ մը : Կոնք երկար տեւեց : Թուրքերը իրենց թնդանութիւնը գործածեցին : 32 հարուած բաւական եղաւ կործանելու այն տունը ուր ապստամբները գիրք բռնած էին : Այս բնակարանը, նոյն պէս ասոր զօրքի 5 տունը բոլորովին հիմնադատակ եղան : 13 յեղափոխական իրենց պետին հետ, նաեւ շատ մը բնակիչներ՝ որոնց հիւղը կին, սպաննուեցան : Մեծած յեղափոխականներուն երկուքը պուլկարական համագլխաւ կը կրէին : Շատ ալ վիրաւորներ կային : Եթէ յեղափոխականները որոնք ուրիշ տուն մը պահուած էին կրցին խոյս տալ կուէն յետոյ, Մանաստըրի առասպալան եւ արդիական հիւսապատները զէպերի տեղը գացին եղածը մօտէն հաստատելու համար :

Ամսոյս 9ին, Գասթօրիս գաւառի Սմէրաշ գիւղը նոյնպէս յարձակում կրցն գիւղաբնակէն հրետանիներով : Այս գիւղին մէջ կը գտնուէր խումբ մը Գասթօրիսի հրամանին տակ : Գիւղացիք խօսք մէջ ըրած էին յեղափոխականաց հետ : Զօրքերը գործածեցին իրենց թնդանութիւնը : Մանաստըրի վալիին հիւսապատներուն տունած տեղեկութեանց նայելով, թնդանութի հարուածներէն պայթում պատահեց է շատ մը տուններու մէջ ուր բաւական քանակութեամբ ուժանակ կը գտնուէր եղեր : Այդ պատճառաւ հրգեհ մը ծագեր է որ գրեթէ ամբողջ գիւղը աւերեր է : չորս 300

տուններ այրեր են : Ամբողջ գիւղին մէջ 30 հոգիէ աւելի չէ մնացած : 201) մարդիկ ոչնչացած են թնդանութեան :

Կը խօսուի նաեւ թէ ընդհարումներ եղած են Ռատովէրէ եւ Ռաղլօք : Մանաստըրի թուրք կը պակսին : Պահուած յեղափոխականները չնջելու համար Օսմանեան զօրաց թնդանութեան գործածելու եւ ամբողջ գիւղեր կործանելու նոր եղանակին վրայ Ռուսիոյ եւ Աւստրո-Հունգարիոյ ղեկավարները պիտի մտնէր ըրին Դրան եւ ասոր պատուիրակին զգուշ ըլլալ եւ զէպի ժողովուրդը չգործածել այնչափ խիստ միջոցներ :

Թուրք բարձր պաշտօնեայ մը Ռուսիոյ հաւաքէ պուլկարներու՝ բռնած գիրքի մասին ի մէջ այլոց կըսէ թէ, անցեալ տարի Շեքալի տունը՝ ուր Ռուս պետական մարդոց ներկայութեան այնչափ ըմբոստացուցիչ ճառեր արտասանուեցան, պուլկար հայրենասէրները զգուշ, որոնք դժբախտաբար քիչ յետոյ սակայն լքուած զգացին իրենց գերագա պաշտպանէն : Այս պայմաններուն մէջ, շատ լաւ կրնայ թաղապետի Ռուսիոյ այժմու գերը Անգլիոյ գերին հետ հայկական խնդրոյն ատեն : Կր յիշեք թէ Անգլիա յեղափոխականները շատ մը քաջալերելէ յետոյ, Հայաստանի մէջ տեղի ունեցած ջարդերու ատեն յայտարարեց թէ իր պատերազմի նաւերը չեն կրնար հայկական ռահաններու ներսերը երթալ :

Հարցում կը ծագի թէ Ռուսիան ալ ի հարկին նոյնիմաստ յայտարարութիւն մը չը պիտի ընէ :

Ռուսոյ ղեկավարը Դրան գիմումներ ըրաւ Տիպագալի, Օհրիտի եւ Սթրումիցայի Պուլկար մէթորօքիտներու մասին՝ որոնք յեղափոխական շարժումներու իւր մասնակից ամբաստանուած են : չը շարժարկին :

Մէկ քանի Պուլկար վաճառականներ, որոնք քանի մը շաքարեղէն ի

Ա. ՇԻՏԱՆԵԱՆ

(82)

ԹԻԱՊԱՐՏԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՌԵՐԱՆԳՈՒԱԾ ԱՂԶԻԿԸ

(ԿԱՏՈՐԱԾԵ ԱՌԱՋ)

— Ինչպէս չէ... մարդ մը չփափաքի՞ր ազգականի մը փրկուելը՝ չեղանց Սէլվի խորին դառնութեամբ մը :

Հազարապետը թեթեւ կերպով մը ժպտեցաւ : Գիտէի թէ Սէլվի կը խաբէր զինքը, առարկելով որ բանտարկեալ երկտասարդն իր ազգականն էր : Մինչդեռ հասկցած էր թէ Սէլվիի նշանածն էր ան, որ իրեն խողովարար մը ձեռքակալուած ու երեք տարեկէն ի վեր բանտարկուած էր :

— Եթէ ազատեմ զինքը, Սէլվի ու հոստեղ բերելու ըլլամ, պիտի համոզեմ որ քեզի պէս ճշմարիտ Միւսիւլման մը դառնայ ան, հարցուց հազարապետը՝ խորամանկ ձեւ մը ընելով :

— Ե՞ս թողնուիք Սէլվի :

— Այո՛, դուն :

— Ձեմ կրնար :

— Ի՞նչու համար :

— Որովհետեւ անոր խղճին տէրը չեմ ես :

— Ձե՞ որ կը սիրես զինքը... չէ՞ որ ազգականդ է ու անոր համար ամիսներով արցունք թափած ես : — Ճշմարիտ է կը սիրեմ զինքը... ամիսներով արցունքներ թափած եմ անոր համար, բայց չեմ կրնար անոր ըսել թէ սիրոյս փոխարէնը՝ «մոռցիր հայ անունդ եւ ուրացիր քու հաւատքը...» :

— Կը մերժէ կշռես :

— Անտարակոյս :

— Պատճառը :

— Ո՛հ, Պատճառն այն է որ...

Ո՛հ Սէլվի խղճուեցաւ... լեղուն առաջ չգնաց խօսքը վերջացնելու : Դողողողալով նայեցաւ իր դէմը գտնուող մարդուն երեսը, նայեցաւ անոր աչքերու մէջ եւ յետոյ մըմնաց :

— Եթէ ազատես զինքը անպատճառ Միւսիւլման կուղէք որ ըլլայ :

— Այո որովհետեւ քու քովդ պիտի ըլլայ, չեղանց հազարապետը :

— Ձեմ ուզե՞ր... Թող անիկա չգիտնայ որ ես քու ապարանքիդ մէջ կը գտնուիմ : Դուն ազատէ զինքը... անուհետեւ թող երթայ իր ճակատագրին հետ :

— Կը տեսնեմ որ ճշմարիտ չէ՞ քու սէրդ կիթ ոչ ամենայն ուրախութեամբ պիտի ընդունէիր առաջարկութիւնս : Մտածէ անգամ մը... այսօր երեք տարին կը լրանայ... բանտ ըսածդ անանկ տեղ մըն է ուր մարդ շատ չկրնար ապրել... Ի՞նչ պիտի ըլլայ անոր վիճակը :

Սէլվիի աչքերը նորէն լեցուեցան : Փուճ տեղ կը ջանար զսպել ինքզինքը... դառնութիւնը կը խըղ-

զէր իր հոգին :

Հազարապետը տեղէն վեր ելաւ ու մօտենալով անոր բռնեց ձեռքէն ու շարունակեց :

— Կը հաւատաս որ կը սիրեմ քեզ, Սէլվի :

— Այո... մըմնաց հեծկտալով :

— Երբ կը հաւատաս որ կը սիրեմ քեզ եւ կուզեմ որ երջանիկ ըլլաս : Ի՞նչու համար կը վշտացունես զին :

— Ե՞ս :

— Այո՛, դուն :

— Ի՞նչ կրնեմ որ...

— Ի՞նչ պիտի ընես... չեղաւ օր մը որ զուարդ տեսնէի քեզ, չեղաւ օր մը որ աչքերդ արցունքով լեցուած չըլլային : Ըսէ ի՞նչ կը մտածես... : Ձե՞ որ «մէկը չունիմ» ըսիր ինձի : Որո՞ւ համար կուլաս... միշտ ազգականիդ վրայ է խնդրելը :

— Ո՛հ, ճիշդ է, ան է իմ մտածութիւնս... ան է իմ արցունքներու պատճառը... : Տե՛ս դուն ալ կը խոստովանի թէ բանտին մէջ շատ չկրնար ապրել :

— Բայց դուն չես ուզեր որ ազատուի, ի՞նչ ընես :

— Ե՞ս չեմ ուզեր :

— Ի հարկէ :

— Երբ չուզեցիր :

— Դա՛նի որ չես ընդունիր...

— Ի՞նչ բան :

— Անոր Միւսիւլման ըլլալը Յայտնէ կընդունի՞ս :

— Ո՛հ :

Միթէ վատ բան է Միւսիւլման ըլլալը :

— Ձեմ ըսեր թէ վատ բան է... բայց իր ազգը ուրանալը դաւաճանութիւն է :

վեր բանտարկւած էին. Պուլկարի յ գործակալին դիմումներուն վրայ ա զատ ձգուեցան:

Ֆրանսական, ռուսական եւ աս. տրիական զեպանները նախագոյշական ծախքայեղ միջոցներ ձեռք առին պուլկար յեղափոխականաց կողմէ գեպանատանց վրայ ի գործ դրուել իբր ու եւ է դաւադրութեան գէտ:

Օսմանեան բնդհանուր պարտուց միացման իրաւէն կապառուի այդ իրաւունքն հրատարակուելուն պէս 500,000 լիւրա դրամ պիտի քաշէ 'Թուրք Օսմ. Պանդայէն: Փոխառութեան միացեալ մեծագոյն մասը այսինքն 2,000,000 Օսմ. լիւրա, պիտի վճարուի պարտուց միացման գործողութիւնները լրանալէ վերջ: Ժամանակէ մը է վեր Դըրան եւ Պալատի բաղմամբիւ պաշտօնեաներ մեծաքանակ Օսմ. պարտաթուղթեր կը գնին. սա կանխատեսութեամբ թէ իրաւէն հրատարակուելուն պէս գրները պիտի բարձրանան. եւրոպական առեւտրական շրջանակներն ալ մեծ գնուեցան ըրին: Բայց սինչն այսօր իրաւէն յապաղումը շատ անհանգստութիւն կը պատճառէ: Ասոր պատճառն ալ Ռուսիան ըլլալ կը կարծուի. որ իր պահանջը—պատերազմական առգանք—վտանգել չուզեր:

Հախառակ տիրող դրամական անձկութեան զինուորական շրջանակները ապահով, երեսն թէ ի դէպ պատերազմի դրամ չպիտի պակսի: Նոյն աղբիւրէն իմացուածին նայելով. 500,000 Օսմ. լիւրա Պանդ Օթոմանի մէջ պատրաստ կը կենայ ժամանակէ մը ի վեր: Այս գումարին միայն պատերազմի առեւտն ձեռք պիտի դաշի կըսուի:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ամենայն Հայոց Վեհ. Կաթողիկոսը կոնդակ մը ուղղելով Պոլսոյ Պատրիարքարանին ծանուցած է թէ յառաջիկայ

յուշիս ամսոյ 8ին, տօն Ս. Էջմիածնի տաճարին, կը լրանայ ընդհանուր Հայոց այս «Աստուածահաստատ» սըր բազմայրին կառուցման 1600 ամեակը եւ կը հրաւիրէ բոլոր եկեղեցիներու մէջ կատարել հանդիսագէտ յորելանի այս տօնը, որ տեղի պիտի ունենայ նոյն օրը Ս. Էջմիածնի տաճարին մէջ: Պոլսոյ Պատրիարքարանը այս հայրապետական պատուէին համեմատ որոշած է անյապաղ ի դրո՞ զնի հարկ եղանակով Կ'սպասուի որ պատրիարքարանը եւս չըջարեքական կոնդակներով պատուէր տայ աշխարհի ամէն կողմը գտնուող Հայ եկեղեցիներու: այս աղ-գային ու կրօնական մեծ տօնը ամենայն շքեղութեամբ կատարելու համար:

— Կի իկիՈՅ Ս. Կաթողիկոսին

Պոլիս գալու օրերը մօտեցած ըլլալով, անոր պատշաճ բնդուելութիւն մը ընելու համար իման ժողովը պիտի եղած կարգադրութիւնները Պատրիարքին յանձնարարած է:

— ՊոլիկիՈՒՐՈՅ Պատր. Փոխանորդ Ս. Հայրը Վիճակիս գործերուն վրայ Պատրիարքարան տեղեկագիր մը ղրկած եւ միանգամայն առաջարկած է առաջնորդի բնտրութիւն կատարել: Գնր Ս. Վահան Մ. Վ. ի եռանդուն պաշտօնա վարութեան իր գոհունակութիւնը յայտներ եւ որոշեր է Առաջնորդի ընտրութիւնը կատարել տալ: Բայց Պոլիկարիթ թեմը օրինական կազմակերպութիւն եւ Գանառ. Ընդ. Ժողով չունենալով, Ժողովը հարկ գտած է գլխաւոր քաղաքաց Թաղ. Խորհուրդներու կողմէ ընտրուած 10 աշխարհական պատգամաւորներ Եւ Պուլկարիոյ չորս երիցագոյն քահանաներ գումարելով Սօֆիայի մէջ, ընտրողական ժողով կազմել ընդ նախագահութեամբ Պատր. Փոխանորդին, եւ կեդրոնէն հաղորդուած ընտրելիաց ցանկին վրայ կատարելով Առաջնորդի ընտրութիւնը ղրկել տեղեկագիրը Պատրիարքարան վաւերացման համար:

— ՍՈՒՉՈՎԱՅԻ (Աւստրիա) հայերը խնդրագիր մը ուղղելով Պատրիարքարան ըողոք բարձրացուցած են նոյն

քաղաքի հոգաբարձութեան դէմ, թէ տեղւոյն Ս. Գեորգ եկեղեցին որ 34 տարի առաջ կառուցուած է եղեր Հայոց կողմէ՝ Լուսարակներու յանձնած է՝ ուղղուած ատեն ետ առնելու պայմանաւ. եւ յիշու թէ այնպիսի պայմաններու ներքեւ արդէն երեք փոփոխութիւններ կորուսած է հայ ժողովուրդը՝ իման ժողովը որոշեր է հոգաբարձութեան բազաւորութիւն պահանջել ու յետոյ պէտք եղածը տնօրինել:

— ԵՐՈՒՍԱՆԷՄԻ Լուսարարպետի ընտրութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ շաբթու: Կը կարծուի թէ այս անգամ ընտրուի Երզնկայի առաջ. Ս. Դանիէլ Վ. Յակոբեան կամ Ս. Մատթէոս Վ. Գայրեքեան որ այժմ Եւֆրատ կը գտնուի:

— ՎԱՌԱՅԻ մէջ Աղքատախնամ ընկերութեան մը հիմը կը գրուի այս օրերը: Այս նպատակաւ կիրակի օր առաջին քայլը առնուեցաւ. քսանի չափ ազգայիններ երեք անձերէ Յանձնախումբ մը կազմեցին, որ պաշտօն ստանձնեց կսնոնագիր մը գծել եւ յառաջիկայ կիրակի օր բոլոր աղքատասէրները ժողովի հրաւիրելով ներկայացնել:

— ԲԱՆԱՍԷՐԻ խմբագիր Ս. Կ. Յ. Բանաստեղծան յառաջիկայ ամսոյ մէջ Բարիզէ պիտի մեկնի ուսումնասիրական ուղեւորութիւն մը կատարելու համար: Ս. Բանաստեղծան իր Բանաստեղծական ուղեւորութիւններու շարքն Անիէն սկսելու որոշումը տուի, ոչ միայն անոր համար որ Բագրատունիներու վաղեմի մայրաքաղաքը մեր ազգային հնութիւններու ամենէն աւելի պահպանի յիշատակարանն է, այլ մանաւանդ սա նկատողութեամբ թէ Անիի յիշակերտները դարերու դիմագրաւելէ յետոյ ժամանակին սպառնիլ կոպտանան, ինչպէս վեցանկիւնի աշտարակը, որ մինչեւ ասկէ 15 տարի առաջ կանգուն էր զեռ, թաւազրոր կը մնայ այսօր հողին երեսը: Ս. Բանաստեղծան հետը պիտի տանի ճարտարապետ մը, որ պիտի պնդէ

աւերակներու եւ կարեւոր շինութիւններու յատկագիծերը եւ ճարտարապետական միացորդները որոնք նոր լոյս պիտի սփռեն մեր զեղարուեստի պատմութեան վրայ: Իսկ աւերակները լուսանկարելու համար Ս. Բանաստեղծանի մասնաւոր գումար մը յանձնուեր է:

Կարծէ քաղաքիւ այս հայ բանասէրը, որ Ֆրանսայի գիտական սկումբներէն ալ գնահատուի սկսած է. եւ որ իր ուսումնասիրութեանց մասնաւոր առարկան ըրած է հայկական հնութիւնները, որոնք մեծաւ մասամբ գրեթէ ծածկուած են միայն ցարդ գիտական աշխարհի առջեւ: Ս. Բանաստեղծանի ձեռնարկը բնականապէս նիւթ թական զոհողութեանց, դրամի կը կարծուի: ուստի ինք ստիպուած էր հանգանակութիւն մը բանալ եւ բացաւ: Այս անգամ կը խնդրէ որ իր բացակայութեան միջոցին հանգանակութեան մասնակցիլ ուղղուեն իրենց նուէրները ղրկեն Ս. Միսնա Չեքաղի ի Բարիզ:

ԲԱՌԱՅԻ

ՊՈԼԿԱՐԵՒԷՆ — ՀՍԵՒԷՆ — ՏԱԶԿԵՐԷՆ

30 ՌԵՆԷ

ԱՍՍՏՈՒՐ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Կը բաղկանայ 500է աւելի երկսեւնակ երիւններէ, ընտիր թուղթի վրայ մաքուր տպագրութեամբ, պարունակելով Պուլկարեան լեզուի գործածական գրեթէ բոլոր բառերը եւ ոճիւրը — մօտ 30,000:

Հրատարակուած են առաջին միջանի պրակները եւ միացեալին տպագրութիւնը մեծ փութով յառաջ կը տարուի, այս նպատակով կազմուած Մասնախումբիս հսկողութեան տակ:

Բախմուրդագիւնէ Կ. Ս. Բ. կանխիկ ճամբու ծախքը մեր վրայ: Տապարութիւնը երբ աւարտի, բաժանորդը այն ատեն պիտի ստանան Բառարանը կազմուած: Իսկ եթէ ուղղուի ըլլան, հրատարակուած պրակները հետը վերանդնէ եւս կրնանք ղրկել (չորսը մէկ ծրարով):

Հաղարարպետը սարսաղ . . . Սէլվի բնութեան ներքեւ համակերպած էր, բայց ուրացած չէր . . .

— Ի՞նչու չես հաներ մաքէդ այդ յիմարութիւնը: Չէ՞ որ մարդ մը իր բաղդին գէշ նայիլու չէ. չէ՞ որ թշուառութենէ ազատուելով ասանկ ապարանքի մը մէջ ինկար . . . Ըսէ՛, ի՞նչ պիտի ընէիր ընտելութեւ մէջ, ի՞նչ պիտի ըլլայիր՝ օրերով անօթի ու ծաւաւ վիճակի՛ մը մէջ: Ո՛վ դեռէ . . . չի պիտի՝ ինչպիսի կոշտ ու վաղբնի բուրտի մը ձեռքը . . . Մտածէ՛ . . . հիմակ երջանիկ չե՞ս:

— Ամենեւին . . .
— Ամենեւին, կըսես: Պատճա՞ռը: Լեռներու մէջ թախաթիլ կուզէիր:

— Թո՛ղ ըլլայ . . . չէ՞ որ չէի տանջուեր . . .
— Հոս կը տանջուէ՞ս:

— Այո՛:
— Ո՛վ կը տանջէ քեզ:

— Խիղճս:
— Խի՛ղճ . . . բայց ի՞նչու համար:
— Որովհետեւ «իբր ազգը ու իր հաւատքը ուրացող մէկը դաւաճան մըն է»:

— Սէլվի . . . գետնս թէ ի՞նչ կը խօսիս:
— Գիտեմ . . . ես ճշմարտութիւնը կը խօսիմ:

Ա՛խ, ինչէ՛ որ վանդակի մը մէջ փակուած թռչուն մըն եմ: Անքա գուրսն է . . . Բու երջանկութիւնդ ինծի համար չէ . . . քու ապարանքդ իմ գերեզմանս է: Ի՞նչ կը կարծես . . . միթէ՞ ծնողքիս արեւնը կը հեռանայ աչքիս առջեւէն . . . Ո՛չ, զիսցի՛ր որ այս ապարանքին սովն անկիւնէն ձայն մը կուգայ ականջիս ու ինծի կըսէ. «Արեւիկանքուդ արեւնը զեռ չորցած չէ՛. . . մի՛ մոռնար թէ հայ ծնած ես . . .

ուրացութիւնը դարչիլի ոճիւր մըն է՝ Աստուծոյդ ու խղճիդ հանդէպ . . .»

Հաղարարպետը չէր կրնար սպասել որ իր սիրական Սէլվին այդ աստիճան յանդիմութեամբ պիտի խօսէր իրեն հետ: Երբին ապշութեամբ մը ձեռքը հեռացուց անոր ուսերուն վրայէն ու դողդաղով գոչեց.

— Չըսի՞ թէ՛ ցնորքնիրուդ վրայ մտածելէ դադրելու ես: Գիտցի՛ր որ բանտարկեալ երկտասարդը ձեռքիս մէջ է եւ ազատուած է . . .

— Ազատուած է . . . ընդհատեց Սէլվի՛ ինքնիրմէ ելած ձայնով մը:

— Սո՛ւ . . .
— Ո՛ւր կը գտնուի:

— Կ. . . քաղքին մէջ ու մեր գիրկը . . .
— Միւսիւրւման է:

— Հարկա՛ւ . . .
— Ի՞նչը:

— Այո՛:
— Իր ազատ կամքով:

— Իր ազատ կամքով:

— Անկարելի՛ է . . .
— Ինչպէ՞ս անկարելի է . . . ես յատկապէս չուզեցի ըսել քեզի: Աս եղաւ երկու ամիս է որ մեր մզկիթը կերթայ եւ ամենէն հաւատացեալ Միւսիւրւմանի մը պէս կաղթէ:

Մանկամարդ աղջիկը քայլ մը առաւ ու պօքանքով մը բացազանչեց.

— Ուրեմն, հրէշ մըն է ան:
— Հրէշ անուն կուտաս սիրականիդ, ընդհատեց հաղարարպետը:

— Եթէ ուրացած է իր հայ անունը, ուրացած է իր հաւատքը . . . ուրացած է իր խիղճը, բացարձակապէս հրէշ մըն է ան:

— Չե՞ս սիրեր զինքը:
— Ո՛չ:

— Կը մոռնա՞ս իր յիշատակը:
— Յաւիտեան:

— Ա՛լ չե՞ս արտասուել անոր համար:
— Երբէ՛ք:

— Բայց ես մտադիր էի հոս բերել զինքը:
— Երբ այդ ուրացողը ներս մտնէ այս սեմերէն, գիտցի՛ր որ պատուհանէն վար կը նետեմ ինքզինքս: Օ՛հ, սոսկալի՛ բան. Սասունցիի մը արեւնը կրէ՛ ու ուրացող մը ըլլա՛յ . . .

— Հապա բանտը միայն ու անարգ շան մը պէս անօթութենէ մեռնէ՞ր:

— Եթէ բանտին մէջ մեռնէր, անէ՞ք մը չը պիտի թողուր իր ետեւէն . . . Իսկ հիմա՞կ . . .

— Բաւական է . . . պօռաց հաղարարպետը: Միթէ դուն ալ Միւսիւրւման մը չե՞ս:

— Աստուած չընէ՛ . . . բացազանչեց Սէլվի՛ հոգւոյն ամբողջ համարձակութեամբ:

— Յիմա՛ր . . . չեչտեց հաղարարպետը: Գիտցի՛ր որ Միւսիւրւման մըն ես ա՛յն օրէն ետքը, ուր Հաւրեմիս սեմէն ներս մտար:

— Այո՛ . . . բայց բնութեան տակ եւ ո՛չ թէ իմ ազատ կամքովս:

Հաղարարպետը ա՛լ չը խօսեցաւ: Բարկութեամբ մը ոտքի ելաւ ու իր առանձնարանը քաշուեցաւ:

(Շարունակելի)

Տպագրութիւնը աւարտելէն վերջը գինն պիտի յարմարանայ, Դրամի փոխարէն նամակագրոյժ չընդունուի:

Հասցիներն մէկ մասը յատկացուած է տեղւոյս ազգ. վարժարանին:

Փափաքողք բաժանորդագրուելու համար գրմելու են Մասնախումբիս գանձապետին հետեւեալ հասցէով՝

Տ. Մասրէոս Եակոբեան—Ստեփան

Մանթ. — Հայաստ քաղաքներէ բաժանորդագրուելու ուղղոյնը կրնան գրմել նաեւ իրենց բնակած քաղաքի Թաղ. Խորհրդին:

ՄԱՍՆԱԽՈՒՄԻ

Ի Խ Թ Ա Ր

Քեոյէրտէ իգաւէր խոռոպոյտէ՝ քաւարի միջնասիւսի իյէ շու կիւնէրտէ Տօպրիէ կիտէն ապօնէյէրիւ կազէրա պօրձարընը Մ. Սիսակեան (Փօրօկրաֆ) Էօնէսէ լէր պիգի մէմնուն իտէձէքէր:

Սիսակեան կիտէնը տախի Մ. Արքաքի Սարգիսեան քէէտիյէ իտէպիլիքէր:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Գ Ը Ր Կ Ը Ն

Էտիրնէ վիլայէթի տախիլիւտէ Գըրգէրիսէ գազաընտա 10—12 պուկար քէօյլէրի թիւք ասքէրի վէ պաշարպուրթար թարաֆընտան թախիլ օլընմը, վէ էհալիսին պիր թագըմը գըրըլուպ, միւթէպագիսի գաշալա մէնպուր օլաւադ Պուկարիս սինօրնա իլթիւնա իթմիլէր տիր. Պուրկազտա վէ ճիվարտա 2000 գատար մուհաճիլէր սէր սէֆիլ նաֆագալա վէ էլպիսէյէ միւհիւնա պիր հալտէ խալիթիսահանն սատապաւսընա պէրէմէքտէ տիրէր:

Պու պէտպախտարըն թաւալըն ու մուհաֆաղասը իչիւն պիր գօմիսինը մախսուս թէշքիլ օլընտը. զը մէսմուհիլ օլմուշ տիր:

— ԹԱՆԸՆ մուխպիրի Սթան. պօլտան սուրէթի տիթէտէ պիլտիրմիլ տիր:

«Նաչովիլին մէսէքի հէր նէ գատար թիւքիս վէ Պուկարիս պէյիլիտէ տօղրուտան տօղրույա ուղղաշադ մագսէտինէ մէպնի իսէտէ, էլէլուսմուս Բուսիս վէ Աւստրիա տէպիլէրի թարաֆընտան հիւսնի գալուպ պուլտու:

«Պագաթ Բուսիս իչիւն ֆէնա թէէսիր իտէյօր. գիրա պուկար թիւքիս վէ Պուկարիս պէյիլիտէ պիր մուհարէպէ աշըլմաւսընա արգուքէ պուլուսուպ, անտան իսթիֆատէ իթմէք իսթէյօր. լար վէ կիւն պէ կիւն թիւքէր իլէ տօսթըլը արթըրմալա չալըլըյօրլար:

«Բէվայէթէ կէօրէ, Սէյանիք ասքէրիէ մահքէմէսի մարուֆ հա

տիսէ սէպէպի իլէ կէօրիլի Սինոպ, Բէթըր Պօկտանով վէ Մարքօ Աթօ. Էանով նամ իւլ քիլի իտամա մահքէմ իթմիլ. տիլէր 100 քիլիլին Սիսակեան սիւրիւմէրիսի հիւքմ իթմիլ. Մահքէմէնին պուհիւքիւմէրի չիմտիլէ գատար կիլիլի թուլթուլագա օլուպ. Սուլթան Էպընտա թաստիք իտէճէք տիր. իւլ վիլայէթիլէրտէ մահպուս պուլընան պուկարլար—Թիւքէր. րին սէօզիւնէ կէօրէ 1000 քիլիլ—սէրպէսթ պըրագըլադար. Աւստրիա վէ Բուսիս էլիլիլէրին վէ Պուկարիս մասլահաթ կիլիլաւըն թալէպէրի իւզրէ, միւհիլիլիլէրի թէպէյիլին օլընմալան. լարըն թախիլիլէսի պաշարըն տիր:

«Մահքէմէնիտա վէ Էսկի—Սիւրպիտա պազը միւստէմէլէր տէպա իտէյօր:»

— Ղապը Ալի Բուս վէ Աւստրիա էլիլիլէրին պիրէր պէյաննամէ Էօլլայուպ, Սէլանիք հատի. սէսինտէն տօլալը մահպուս պուլընան պուկարլարտան 406 քիլիլին թախիլիլէ օլընտըլըն. վէ պուլընտան 207 քիլիլին վաթանլարընա կէօնտէրիլտիկիլին, վէ Էալիլը 80 քիլիլին մահպուսահա. նէտէ գալմը օլտըլըն պիլտիրմիլ տիր:

— Բուշտի, Շաքիր վէ Եւսսէտտին բաշալար քէզա իսլահաթ մի. ֆէթիլիլիլէ Էիլմի բաշալա Շաքօ վալա (Ալպանիս) կիթմիլ օլուպ, իսլահաթըն իճրասը իլէ իշթիլալ իտէճէքէր իմիլ??

ՏԱԽԻԼԻԹԷ

Պուկարիսալը գուրթարմըլ օլան իթիլիլէ Ալէ սանտը Զարըն զիլքիլ ճէմիլի իչիւն Սօֆիտա ինչա օլընմը օլան հէյքէլին րէս. մի քիլաշտը պու սէնէնին օգոստոս ալընտա իճրա օլընմալը մու. գարըրէր իթէն կէլիլէք սէնէլիլ թէէլիլիլ օլընմը տըր. իշպու թէէլիլիլ թէն սէպէպի իսէ շու սըրալար Բուսիսըն թուլթուլ օլտըլը միւշէվիլէ բօլիլիլգատան տօլալը պուկար էհալիսին խօշնուտիլէթիսիլիլի առա օլընմը վէ պէլիլտէ մուխալիֆ նիւմալիլ. շաթտան գօրգուլիլօր:

— Մահքէմէնիս գօմիլթէսի րէ. իսլէրինտէն ժէնէրալ Գօշէվ վէ մուհէնտիս Սթանիլիլ Պուկարիլանըն վիլքէլա րէյիսի իլէ ուզուս պիր միւշադաթտա պուլընմըլար տըր:

— Բօզլօկտա թիւք ասքէրիլէրին իճրա իթտիլէրի զարտարըլալար սէպէպի իլէ խալը գատըն վէ Էրքէլէր գաշուպ Տուպ. նիցալա իլթիլիլ իթմիլիլէր. պուլար մէրհամէթէ շալան պիր հալտէ պուլընմըլար:

— Պուկար մուհարիլիլէրին կէ. չէն բէրլէնպէ կիւնքի մէնիլիլէրինտէ (Սօֆիա), Մ. Բէլիլ Էօն. նան կազէթալարըն պուկարլարա

վէ պախուսուս Մահքէմէնիս մէ. սէլէսինէ գարըլը իսթիլալ իթմիլէրի լիսանտան պահա իթմիլ վէ Պուկարիտա իսէ րուս էհալիլին հէր պիլ սէլահիլէթէ հալիլ օլտըլըն պէյան էլիլէթի տիր. Մէնիլիլ իթմիլիլգալ արա իլէ Էօն. նա. մաթպուսթըն հարէքէթիլիլ թալիլ ու թահքիլ իթմիլ:

— Տընէվիլիլ կազէթալար գօն. գուրան իչիւն ալիլիլ Սօֆիա. տա նէշը օլընմագտա օլան 5 սան. թիլիլէր իթի կազէթալար գալընմը օլտըլըն, վէ տիր. տալէթտէ վէ մագսէտէ Էլիլէ պաշարմը օլան տիլէր կազէթալարըն տախի գալաւադը Տընէվիլիլ Էօն:

ՄԻԼԻԹԷՆԷՎԼԻԹԷ

Գարտաղ հիւքիլմէթիլ թիւքիլիլ րէթի իտէքէք, հաւալաթըն թէմիլնամէ կէօսթէրուպ պիր իթալիլալ սինտիգատան իսթիլգալ իտէճէք տիր:

— Բուսիստա պիր զէնիլին միւսիլման ալիլիլէ Էլիլալ. իսթիլիլ միւսիլմանլարը մուհաֆաղա վէ թէյալը իթմէք իւզրէ Բէթրապուրկտա պիր խալէթիսանէ թէսիլիլ իչիւն 150,000 րուպիլ վախէթ իթմիլ տիր:

— Անատօլուըն պազը ճիլէթիլիլտէ զէրգէլիլէր վուգու պուլտըլը կիլպի, Բուսիլիլ ճիլէթիլտէ՝ Տէպրէ, Տիւրաքօ, Պէրաթ վէ սալիլ մահէլիլէրինտէ տախի հարէքէթիլ արգ հըսս օլընմը տիր:

— Պէկիլիլտան ինիլիլ կազէթալարընա պիլտիրիլիլիլ իւզէ, գրալիցա Տրալալը զիլիլիլէք իսթիլիլ իմիլ: Գրալիցա պիր վազրթտան պէրու շիւքէտէ պուլընալ, կէլիլիլտէ մաստընա կէթիլիլիլ պիր Էէ. մէքտէն շիւքէլէնէքէք, պիր իթիլօգա քէօթէլիլէ վէրիլ, պիր ալ սօնրա սէֆիլ քէօթէք էօլիլ: Տէր հալ թահգիլթ իճրա օլընմալը իւզէրինէ՝ աշը պաշը քէնտիլ քէնտիլիլ թէլիլ Էօն:

— Իթիլիլ գրալընը յուլիս 16տա Բարիսէ կիտէճէք վէ նոյնմընտէ Էօնտալը զիլարէթ իտէճէք օլտըլըն Աման Սրէֆանի պիլտիրմիլ տիր:

— Էիլիլ նամ վաթօր Մէր առաւա իսթընընտա տիլէր պիր վաթօր շալըլուպ, զարգ օլմուշ տըր. Էիլպանտա պուլընան 200 Էօնլարտան Էալընը 80 քիլիլ իմտաւա Էէթիլիլ վաթօր. լարլէ գուրթուլիլալ. տիլիլիլիլ պօղուլմուշ:

— Զարըն Հոկտ. իլթիլտալարընտա Բոմալա զիլարէթ իտէճէլիլիլ Բուս հիւքիլմէթիլ իթալիլա տէպիլէթիլ պիլտիրմիլ տիր:

— Պրանտա ճուսիլիլիլ րէյիլիլ Մ. Էիլպէնիլ Բոմալա զիլարէթ իթմէսինտէ, իմէրաթօր վիլիլիլիլ վալալիլտա գալուպ օլընտըլը թարգտէ Բաթտան գալուպ օլընտալը Բոմալան պիլտիրիլիլօր:

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍԼԷՐ

ԳԸՐԿԸՆ իչիւն ալընան սօն թաֆիլիլալ պիլանն, Գըրգէրիլիլ սանտալընտա խալալ օլընան 18 քէօյլէր շուլար տըր:

Էէնիլ, Թէլէնիլ, Գօֆիլ, Դօյօվա, Գատըլէօյ, Բիլօք, Գօնուքէօյ, Թէրգիլ տէրէ, Եօ.

գարը—Գանարա, Ալաղը—Գանարա, Գօնա—Թարալ, Գարա—Գօշ, Բադլիցա վէ սալիլէ:

Պու վէ ճիվար քէօյլէրտէն ճանլարըն գուրթարալտէ գաշմըլ օլան պուկար էհալիլ, զըլ, գատըն իթիլալ վէ կէնէ, 4500 քիլիլ սինտան կէշուպ, Սիլիլէն սանտալը տախիլիլտէ Գալալըլ վէ Գըլըլ Ալադ գազալարտա րէ. րուշան գալմագտա տիրլար:

Սօֆիտա իսլահա իտէ գօմիսինը թէլիլ օլընմը օլուպ, մէքէր պէտպախտ գաշալարա իտէ Էէթիլիլտիլմէք իչիւն հէր թարաֆա տալէթիսանէլէր կէօնտէ. րէճէք տիր:

— Ժէնէրալ Բէթրօվ գապիլիլէսիլին էլան պիր մուվօֆտգիլիլէթ էլտէ իտէմէտիլիլ սէպէպիլ տէլիլիլիլէլիլ տալիլ պու կիւն պիր շալէա գուհուր իթմիլ տիր:

ԹԻԻՃՃԱՐԻԹԷ

ՎԱՆԱՆ, 14 Մայիս
ԶԱՆԻՐԷ

ՊՈՒՂՏԱՅ	
Վալիս Լիպ. 56-58 հքթ. 9.20/10.30	
Արապալիպ. 57-62 հքթ. 9. - / 11.20	
ԱՐԲԱ,	
Վալիս 100 քիլո 10.80/11. -	
Արապա 45-50 լիպ. հքթ. 5.50/ 5.80	
ԶԱՎԱՍԱՐ	
Վալիս 53 54 լիպ. 8.40/ 8.80	
Արապա 8. - / 8.40	
ՖԱՍՈՒԼԻԱ 100 քիլո 18. - / 24. -	
ԵՈՒԼԱՅ	
Վալիս 100 քիլո 10.10/10.20	
Արապա էէքթ. 5.40/ 5.50	
ՄԻՍԻՐ	
Վալիս լիպ. 55-57 հէք. 8.80/ 9. -	
Արապա լիպ. 54-58 հքթ. 8.60/ 8.80	
ՏԱՐԸ	
Վալիս 100 քիլո 10. - / 10.20	
Վալիս մուսթէլիլ ալթուլիլ ֆըրանքէ, արապա կիլմիլիլէ: Նարօլէօն 20.70 ֆրանք:	
Կիւնտէ 50/60 արապա վէ 7/8	
Վալիս կէլիլտէ տիր:	

ՍԱՐԲԱՅԻԹԷ

Նարոյէն 20.65 ֆրանք
Օսմ. լիւրալ 22.85 ալթուլիլ ֆրանք

ԹԱՏՐՈՆ «ՊՕՐԻՍ»

(Սմանայիլիլ Շըլան)

Հայ գերասանական խումը վաղը գիլիլ ճիլ ժամը 9ին պիտի ներկալալիլ:

ՈՐԳԵՍՊԱՆ ՀԱՅՐԸ
Թատերախալ 2 արալ

Աւալնորգուլ թեմալ Տ.ՊԱՊԱՆԱՆԻ

ԵՂԵՐԵՐԻ, ԵՐԳԵՐ ԷՆ ՊԱՐԵՐ

Նկատելով որ մեզ պատուող եւ ներկայացմանց հանդիսատես թատերասէր ժողովուրդը միմիայն եւ միմիայն լուրջ տրամիլ եւ սրտաշարժ թատերախալը կը պահանջէ, խումբս ըստ կամոց թատերասիրաց ամեն հինգչաթիլ եւ չաթիլ երեկոնորը բարոյալից տրամիլ, իսկ կիրակի երեկոնորը եւրոպական կէսնալէ առնուած գօմէտիլներ ներկայացնել որոշուէ է:

ՆԱՏԵԹՏԱ

Հայ. Դիւր. խումբ

Одговорителъ Н. Драмышев

Печатница Взаимность Варна